

LANDSCHAPSKRANT

REGIONAAL LANDSCHAP IJZER & POLDER

11^e jaargang nr 22 | september 2014 | verschijnt 2x per jaar

IJZER & POLDER
REGIONAAL LANDSCHAP

Overstroomde IJzerbroeken met zicht op Noordschote

Vildaphoto
Yves Adams

DE BOOM VAN PIET CHIELENS

We vragen opnieuw een bekende inwoner uit over zijn liefde voor het landschap en al wat de streek bezielt... Tijdens dit herdenkingsjaar van de Eerste Wereldoorlog kunnen we moeilijk om Piet Chielens, conservator van het In Flanders Fields Museum, heen. We praten met hem over het oorlogslandschap, "a 6000 mile course" en een boom met een gespleten persoonlijkheid!

Waar zit voor jou de aantrekkingskracht van ons landschap?

In de Westhoek staan op het ene lapje grond koeien te grazen, op het stukje ernaast groeit er tarwe, daarnaast woont er iemand,... Hagen en rijen bomen omzomen die stukjes grond en creëren zo een klein, besloten landschap. Elk hoekje past in elkaar, samen met elkaar. Wanneer je wandelt, ontdek je achter elke hoek iets nieuws.

Zijn er nog vele sporen van de Eerste Wereldoorlog te zien in het landschap vandaag?

Jazeker, al is het soms verdoken. Mocht je vanuit de lucht kijken naar de voet van de Kemmelberg en alle bomen wegfilteren, dan zie je een waar maanlandschap vol kraters, vandaar dat het bos slechts een beperkte toegang heeft. Een ander mooi voorbeeld zijn de hele oude bomen uit het kasteelpark van Elverdinge. Laatst is er nog een boom uit 1760 omgevallen en in alle jaarringen herken je makkelijk de oorlogsjaren door de sporen die granaatslagen achterlieten.

Staat er ergens een boom met een bijzondere betekenis voor jou?

In Loker staat een fameuze eik die tijdens het offensief in Kemmel dwars doormidden is geschoten. Op de stomp die overschoot, ontstond opnieuw een mooie kruin. De kruin telt dus nog geen honderd jaar, en de stam zeker het dubbele.

In welke mate heeft dit landschap de Eerste Wereldoorlog bepaald?

Zowel in het noorden als het zuiden van de Westhoek was het landschap zeer bepalend. In het noorden kon de onderwaterzetting er nooit komen

zonder de aanwezigheid van de polders en zijn waterhuishouding. Is die onderwaterzetting er niet, dan rukt het Duitse leger op zijn minst tot aan de Moeren op. Dit ligt al op de Frans-Belgische grens en dat betekent dat geen enkel stukje van België nog onbezet gebied is.

Als je naar de toekomst kijkt, wat zou je graag nog zien veranderen in het landschap?

Ten onrechte zien wij het landschap louter functioneel. Het maakt geen deel uit van onze cultuur. Op school leren we enkel over bouwstijlen, nooit over het landschap. Mensen aanvaarden gebouwen dan ook als cultureel erfgoed, als deel van onze identiteit, terwijl het uiteindelijk slechts een hoop stenen zijn. Een bouwwerk bevestert de tijd, terwijl landschap net de evolutie in die tijd toont.

"De oorlog en dit landschap maken deel uit van ons leven. En wij, die er zelf wonen, zouden dit ontkennen?"

De oorlog en dit landschap maken deel uit van ons leven dus zouden we dit cultureel moeten verankeren. Als je ziet dat 700.000 toeristen uit alle hoeken van de wereld dit jaar afzakken naar de Westhoek, dan besef je dat deze oorlog toch wel iets betekend heeft. En wij, die er zelf wonen, wij zouden dit ontkennen?

Doe je zelf een inspanning om je ecologische voetafdruk te verkleinen?

Toen ik op bezoek ging bij een vriend in Londen, zei hij 's avonds aan tafel: "This is a 6000 mile course", omdat alle producten van heinde en verre worden ingevoerd. Het laat ons nadenken dat we beter seizoensgebonden eten en lokale producten kopen. Zouden we erin slagen om lekker eten te maken met producten die uit een straal van 20 km van ons vandaan komen? En wat doen we dan met het zout? Het maakt mij bewust van het feit dat, als we het hier nog even willen uithouden, we daar ook naar moeten beginnen handelen.

HET FRONTZONELANDSCHAP TOEN EN NU

Het **landschap** in de hele Westhoek is onlosmakelijk verbonden met de **Groote Oorlog**. Door de onderwaterzetting en de talloze beschietingen gedurende vier jaar was er in de hele frontstreek niets meer te bespeuren: van dorpen en steden bleven enkel nog ruïnes over. Bosjes, bomenrijen en hagen, kortom alle bomen en struiken, waren volledig uit ons landschap verdwenen.

Honderd jaar later onderneemt het Regionaal Landschap IJzer & Polder verschillende acties om een aantal belangrijke dier- en plantensoorten die het hier moeilijk hebben in stand te houden. Dit in samenwerking met heel wat partners en met de plaatselijke landbouwers. Sinds een aantal jaren werkt het Regionaal Landschap ook hard in de poldergebieden om het **historische landschap**, waar mogelijk, **in ere te herstellen**.

WATER(OVER)LAST IN DE TOEKOMST

Op het kaartje hiernaast zien we dat de **IJzer** een cruciale rol speelde tijdens de **Eerste Wereldoorlog**. De polders tussen de IJzer en de spoorweg (grijze stippellijn op kaart) stonden vanaf eind oktober 1914 volledig blank en zo konden de geallieerden er een frontlinie maken (rode lijn op kaart). Waar de overstroming er toen voor zorgde dat we ons hoofd figuurlijk boven water konden houden, is water(over)last tegenwoordig brandend actueel.

Volgens zowat alle klimaatmodellen krijgen we in de toekomst tijdens de **winter meer neerslag** in Vlaanderen: gemiddeld zo'n 12%, maar in de meest extreme gevallen tot 40%. In de **zomer** valt dan weer gemiddeld zo'n 16% **minder neerslag**. Ook zullen stormen zowel aan de kust als in het binnenland frequenter en heviger worden. Het onderzoek CcASPAR bekeek in opdracht van de Vlaamse overheid **hoe we het wassende water in de Westhoek opvangen**. Met de resultaten lieten studenten van de richting landschapsontwikkeling van de School of Arts (HoGent) hun inspiratie de vrije loop om via creatieve ingrepen straten en pleinen in de Westhoek waterbestendig te maken! Benieuwd? Meer inspirerende **voorbeelden** kun je bekijken op www.rlijp.be!

Een parkeerstrook vervangen door een waterbekken die grote hoeveelheden water kan opvangen.

Bomen aanplanten zorgt voor schaduw en verfrissing in de stad.

Veilige fietspaden aanleggen om milieubewust vervoer te promoten.

FRANKRIJK

WIN EEN "NOOIT-MEER-OORLOG-PAKKET"

Welk spreekwoord betekent dat er vrede zal heersen? Los de rebus op en win **3 x** een **"Nooit-meer-oorlog-pakket"** met o.a. tickets voor een bezoek aan het **In Flanders Fields Museum** en het **Museum aan de IJzer**. Stuur je antwoord voor **15 november** naar RLIJP, Iepersteenweg 56, 8600 Woumen of stuur een mailtje naar info@rlijp.be. Vermeld je naam, adres, telefoonnummer en e-mailadres!

WEDSTRIJD!

Kanaal
Veurne - Nieuwpoort

Pervijze anno 1914 © Museum aan de IJzer

Lombardsij

Nieuwpoort

Ramskapelle

Pervijze

Dode

Nieuwkapel

Fort Knokk

Lo

Noordsche

Reninge

SSST, NIEUW STILTEPAD IN HET GROEN

Recent opende het Stiltepad in Diksmuide, een **wandel- en fietspad** van de Frontzate te Kaaskerke tot de IJzerdijk. De route volgt ongeveer de "Verbindingsloopgraaf van de Hoop" of "Boyau de l'Espoir". Een **knuppelpad**, verwijzend naar een **passerelle** uit WO I, leidt je naar een **ruïne** van een boerderij. Het Regionaal Landschap plant dit najaar langs het pad 300 meter struiken en twaalf hoogstambomen aan en ruimde alvast de bestaande grachten en een amfibieënpool.

MET DE VOETEN IN HET WATER

Met hun voorliefde voor kletsnatte standplaatsen langs beken, grachten en in overstroombare weilanden zijn **knotwilgen en -populieren** ongetwijfeld de ideale bomen voor dit vlakke, open polderlandschap. Elke winter sturen we vrijwilligers op pad om deze bomen een kopje kleiner te maken. **Sluit jij je graag aan bij ons knotkorps?** Of groeien er bij jou knobomen die dringend aan een knotbeurt toe zijn? In ruil voor het brandhout kan een knotter bij je langskomen. Meer info via 051 54 59 62 of miguel@rlijp.be.

FRONTZONELANDSCHAP OPGESMUKT

Tijdens de Eerste Wereldoorlog bleef geen boom meer overeind. Ook niet langs de **Frontzate**, de oude spoorwegbedding van Kaaskerke tot Ramskapelle, tegenwoordig een **fietsroute**. Voor de recreant is het nog zo aangenaam om doorheen een groen landschap te fietsen. Daarom plantte het Regionaal Landschap, i.s.m. de provincie en Inagro, bij 22 landbouwers langs deze centrale as 640 nieuwe hoogstam(fruit)bomen en 5.100 struiken aan. **Spring op je fiets en verken het Frontzone-landschap!**

ERVAREN

Meer foto's op onze Regionale Landschappen Westhoek

BIJEN IN NOOD IN KOEKELARE

| 8 april 2014 |
Twintig gezinnen steken de handen uit de mouwen voor de bijen in nood.

MADONNA OP Z'N ZONDAGS

| 27 april 2014 |
Langs smalle kerkwegeltjes op zoek naar smokkelwaar.

WATERKONKELS IN ZARREN

| 22 mei 2014 |
De vijfde klas van basisschool De Linde onderzoekt een Moord in de Poel!

SNOEICURSUS HOOGSTAMFRUITBOMEN

| 21 juni 2014 |
Snoeiers gaan de boer op in Handzame, Merkem en Houtem.

FEEST IN DE TUIN

| 4 juli 2014 |
Ook zin in een te gek feestje in het groen met de (klein)kinderen? Surf naar www.scharrelkids.be!

KALENDER

NIEUW! VOLLEDIG OVERZICHT
OP WWW.RLIJP.BE/KALENDER

DE RAKKERS VAN DE AKKERS

DONDERDAG 9 OKTOBER – van 19u30 tot 22u30 – CC Kruispunt, Maria Doolaeghestraat 2b te Diksmuide

In de wereld van de akkervogels en de roofvogels is **Ben Koks** een grote naam. Hij is een gepassioneerd vogelaar en oprichter van de stichting 'Werkgroep Grauwe Kiekendief'. Het jaar rond is hij bezig met het volgen van akkervogels en met stip de grauwe kiekendief. Vanuit zijn ervaringen gaat hij, in samenwerking met landbouwers, op zoek naar maatregelen voor deze buitengewone vogel. De grauwe kiekendief heeft hem al heel wat van zijn geheimen toevertrouwd. Hoe kan het ook anders als je die vogels met zenders en loggers uitrust en ze in de winter naar Senegal nareist?

Maar de avond brengt nog meer boeiends! Na zijn lezing volgt een **debat** met enkele gerenommeerde rakkers van de akkers uit Vlaanderen en Nederland: een blik op het akkerlandschap en kansen voor de grauwe kiekendief vanuit het standpunt van zowel landbouwer als natuurbeschermer.

Deelname: GRATIS, maar inschrijven verplicht via info@rlijp.be of 051 54 59 62 vóór dinsdag 7 oktober

Organisatie: Regionaal Landschap IJzer & Polder en Natuurwerkgroep De Kerkuil i.s.m. Vlaamse Landmaatschappij, Inagro, provincie West-Vlaanderen, stad Diksmuide en Natuurpunt De Bron

Parking: parkeren kan op de Grote Markt van Diksmuide, op nauwelijks 3 minuten stappen van het cultuurcentrum

NACHT VAN DE DUISTERNIS

11 OKTOBER – start tussen 19u00 en 21u00 – Stationsgebouw de Vijfwegen, Ontmijnerstraat 1 te Staden

Laat je tijdens een 4 km lange tocht meeslepen met verhalen van de (nacht)dieren, de bosheks, de nachtelijke jacht en kom meer te weten over verlichting tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Vergeet niet te proeven van de "verrassingen" die her en der ons pad kruisen.

Deelname: GRATIS

Info en inschrijven: Natuurpunt De Bron, 051 54 52 44, info@debron.be

Organisatie: Natuurpunt De Bron, Natuurpunt Mandelstreke, gemeentes Houthulst, Langemark-Poelkapelle en Staden, 't Stad-land-schap West-Vlaamse Hart en Regionaal Landschap IJzer & Polder

LICHTFRONT

17 OKTOBER – vanaf 19u00 – op de frontlijn van Nieuwpoort tot Ploegsteert

Het Lichtfront herdenkt de frontlijn van 1914 na de onderwaterzetting. Samen met 10.000 participanten lichten we deze lijn door het landschap van de Westhoek terug op, over een afstand van 84 km, van het strand in Nieuwpoort tot aan het Memorial to the Missing in Ploegsteert. Wil jij ook met een fakkel in deze rij komen staan, in de voetsporen van zoveel jonge soldaten? Schrijf je dan snel in.

Deelname: GRATIS

Info: GoneWest, www.gonewest.be

LOS IN 'T BOS

19 OKTOBER – van 10u00 tot 12u00 – Parking Koekelarebos, Litterveldstraat te Koekelare

Zin om samen met je kinderen een groot natuuravontuur te beleven? "Los in 't Bos" bezorgt kinderen en (groot)ouders een boeiende en actieve ochtendwandeling in Koekelarebos! De deelnemers krijgen enkele te gekke opdrachten voorgeschoteld en ontdekken de schoonheid van het Koekelarebos vanuit kinderperspectief. Je ervaart meteen hoe leuk en leerrijk buitenspelen voor je (klein)kinderen is!

Deelname: GRATIS, voor (groot)ouders met kinderen tussen vier en tien jaar

Info en inschrijven: voor 15 oktober via info@rlijp.be of 051 54 59 62

HERFSTIGE NATUUREENDAAGSE

27 OKTOBER – van 9u00 tot 16u30 – Bezoekerscentrum De Blankaart, lepersteenweg 56 te Woumen

Een ééndaagse voor speurneuzen, lekkerbekken, avonturiers, speelvogels, bomenliefhebbers, kaboutervrienden in de fantastische natuurwereld van De Blankaart. We gaan op stap door de natte broeken van het gebied, poffen tamme kastanjes, proeven het verschil tussen eekhoorntjesbrood en paarse schijnridderzwam en rollen met boomstammen.

Deelname: € 6, GRATIS leden Natuurpunt, van 7 t.e.m. 12 jaar

Info: Natuurpunt De Bron, 051 54 52 44, info@debron.be

Meebrengen: warme kledij, laarzen en picknick

WEEK VAN HET BOS IN EVERSAM

12 OKTOBER – van 9u30 tot 11u30 – Parking Eversambos, Eversamstraat te Stavel

Ochtendwandeling doorspekt met natuurweetjes, gedichten en liederen over de Grote Oorlog. Om 11u00 voorzien we een afsluitertje met een "vlierbloesemapero". Ook daags voordien vertelt een Westhoekverteller je straffe verhalen over de hygiëne in de Grote Oorlog. Om 14u30 in Eversambos!

Deelname: GRATIS

Info: dienst Toerisme en Cultuur Alveringem, 058 28 88 81, toerisme@alveringem.be

KINDERTHEATER OLAPALOMA MET "GROETJES UIT LAMPERNISSE"

12 OKTOBER – van 14u30 tot 17u30 – GC Dorpshuis Jonkershove, Mgr. Schottestraat 1 te Jonkershove

Het is er stil, daar in Lampernisse. Het is het decor voor de vriendschap tussen de kleine Elisabeth en een wel heel speciaal iemand. Maar dan... komt de drilboor. Er beweegt iets, het kleine meisje groeit, de wereld verandert en haar vriend vliegt uit. Eenmaal per jaar zien ze elkaar terug... in Lampernisse. Een voorstelling over verstedelijking, ontgroening, rozijnen en het kleine België.

Deelname: € 3, vanaf vijf jaar

Info: dienst Vrije Tijd Houthulst, 051 46 08 94, cultuur@houthulst.be

PATRIJS IN DE KIJKER

Als typische **akkervogel** daalde de patrijzenpopulatie de afgelopen decennia met meer dan 50% in Vlaanderen en Europa! Onvoldoende nestgelegenheid en een schaarste aan granen en insecten zijn de boosdoeners. In de **Westhoek** houdt de patrijs nog enigszins stand, maar een beetje hulp kan geen kwaad. In samenwerking met landbouwers

proberen we de patrijs een duwtje in de rug te geven: akkerranden zaaien zodat ze genoeg voedsel vinden, heggen aanplanten waarin ze kunnen schuilen,... Laat in jouw omgeving eens een klein hoekje verwilderen, je zult versteld staan welke diertjes je er allemaal in terug zult vinden!

COLOFON

De Landschapskrant is een uitgave van het Regionaal Landschap IJzer & Polder vzw. - Bezoekerscentrum De Blankaart, lepersteenweg 56, 8600 Diksmuide, 051 54 59 62. Het Regionaal Landschap IJzer & Polder vzw wordt financieel gesteund door de provincie West-Vlaanderen en de gemeenten Alveringem, Diksmuide, Houthulst, Koekelare, Kortemark, Langemark-Poelkapelle, Lo-Reninge en Veurne. De landschapskrant wordt gratis verspreid bij alle inwoners van deze gemeenten. Oplage: 35.000 ex.

Werken mee aan deze uitgave:

Tekst: Klaas Bogaert, Miguel Depoortere, Valentijn Despeghel, Sharon Kesteloot, Nele Saint-Germain, Henk Schaut.

Foto's ©: Klaas Bogaert, Rik Clicque, Miguel Depoortere, Hans Hut, Guido Jerusalem, Nele Saint-Germain, Museum aan de IJzer, Dienst Toerisme en Cultuur Alveringem - Coverfoto ©: Yves Adams

Verantwoordelijke uitgever: Henk Schaut. **Vormgeving en druk:** Drukkerijen Lowyck & Pluspoint - Oostende.

Raad van Bestuur Regionaal Landschap IJzer & Polder vzw: Guido Decorte (provincie West-Vlaanderen) – Jacques Blanckaert (gemeente Alveringem) – Karline Ramboer (stad Diksmuide) – Erik Verbeure (gemeente Houthulst) – Dirk Ampoorter (gemeente Koekelare) – Toon Vancoillie (gemeente Kortemark) – Luc Vandamme (gemeente Langemark-Poelkapelle) – Wout Cornette (stad Lo-Reninge) – Peter Roose (stad Veurne) – Maarten Stuer (Boerenbond) – Wim Packet (vzw De Boot) – Raf Anseeuw (Natuurpunt IJzervallei) – Ann Top (Natuurpunt Westland) – Kris Degraeve (natuurwerkgroep De Kerkuil) – Guido Vandenbroucke (Natuurpunt De Bron vzw) – Bernard Lootens (Milieugroep De Ruidenberg) – Patrick Deruytter (Natuurpunt Houtland vzw), Dirk Debruyne (WBE IJzervalleien).

Hans Hut

dienst Toerisme en Cultuur Alveringem

© Rik Clicque

